

Έκθεση για το άσυλο 2025

Συνοπτική παρουσίαση

© Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (ΕΥΑΑ), 2025

Ούτε ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (ΕΥΑΑ) ούτε οποιοδήποτε πρόσωπο ενεργεί εξ ονόματος του ΕΥΑΑ ευθύνεται για ενδεχόμενη χρήση των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στην παρούσα έκδοση.

Φωτογραφία εξωφύλλου: ΕΥΑΑ, Κέντρο Υποδοχής και Φιλοξενίας Αιτητών Διεθνούς Προστασίας (ΚΥΦΑΔΠ), Κοφίνουστην Κύπρο

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025

PDF ISBN 978-92-9410-756-5 doi: 10.2847/9700672 BZ-01-25-030-EL-N ISSN 2600-3007

Η αναπαραγωγή επιτρέπεται εφόσον αναφέρεται η πηγή. Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή φωτογραφιών ή άλλου υλικού που δεν υπόκειται στους κανόνες του ΕΥΑΑ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, πρέπει να ζητείται απευθείας η άδεια των κατόχων των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Έκθεση για το άσυλο 2025

Ετήσια έκθεση για την κατάσταση του
ασύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ιούνιος 2025

Πρόλογος

Η θέσπιση του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο αποτέλεσε ορόσημο στην εξέλιξη του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου (ΚΕΣΑ), σηματοδοτώντας τη μετάβαση σε μια νέα εποχή. Τα νομικά και επιχειρησιακά μέσα του συμφώνου έχουν εφοδιάσει την Ευρώπη με ευέλικτα εργαλεία για την κάλυψη των αναγκών προστασίας σε ένα περιβάλλον αυξημένης αβεβαιότητας, μεταβαλλόμενων μεταναστευτικών τάσεων και απρόβλεπτων αλλαγών στις εξωτερικές πολιτικές. Οι ευρωπαϊκές χώρες, ενεργώντας ως κοινότητα αξιών, έχουν αποδείξει επανειλημμένα τη δέσμευσή τους να συνεργαστούν, να συνενώσουν τους πόρους τους, να ενοποιήσουν τις προσπάθειές τους και να σχεδιάσουν λύσεις προκειμένου να εξασφαλίσουν την πρόσβαση σε προστασία για όσους έχουν ανάγκη.

Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUA) έχει διαδραματίσει καίριο ρόλο βοηθώντας τις χώρες της ΕΕ και συνδεδεμένες χώρες να θέσουν τις βάσεις και να βελτιστοποιήσουν την αντίδρασή τους σε περίπτωση ανάγκης παροχής προστασίας. Για τον σκοπό αυτόν, το 2024 σημειώθηκε σημαντική πρόοδος. Για παράδειγμα, το ειδικό πρόγραμμα του Οργανισμού για το σύμφωνο βοήθησε τα κράτη μέλη να προετοιμαστούν για την πρακτική εφαρμογή του συμφώνου, παρέχοντας ειδικά προσαρμοσμένη κατάρτιση, προϊόντα ενημέρωσης σχετικά με τρέχουσες εξελίξεις, καθώς και εργαλεία ποιότητας και πρακτικής καθοδήγησης. Ενισχύοντας τον ρόλο του ως κέντρο εκπαιδευτικής αριστείας, ο EUA έλαβε επίσημη αναγνώριση ως φορέας παροχής ανώτατης εκπαίδευσης από τις αρχές της Μάλτας. Μέσω αυτού του μηχανισμού, ο Οργανισμός θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να αναπτύξουν ικανότητες για τη λειτουργία αποτελεσματικών και εναρμονισμένων συστημάτων ασύλου και υποδοχής.

Η έγκριση της πρώτης στρατηγικής του Οργανισμού για τα θεμελιώδη δικαιώματα καταδεικνύει τη δέσμευσή μας να διασφαλίσουμε τον πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων των αιτούντων διεθνή προστασία σε όλες τις δραστηριότητές μας. Ομοίως, η θέσπιση του μηχανισμού παρακολούθησης του EUA αποσκοπεί στην πρόληψη ή τον εντοπισμό πιθανών ελλείψεων στη λειτουργία των εθνικών συστημάτων, ώστε να ενισχυθεί η πρακτική εφαρμογή του ΚΕΣΑ. Οι πρώτες πιλοτικές δραστηριότητες παρακολούθησης έχουν ήδη ξεκινήσει το 2025. Για να συνδράμει περαιτέρω τις εθνικές προσπάθειες, ο Οργανισμός έχει αποστείλει πρωτοφανή αριθμό υπαλλήλων σε 13 κράτη μέλη.

Αναγνωρίζοντας ότι η επίγνωση της κατάστασης βάσει διαφόρων πηγών ενημέρωσης υψηλής ποιότητας αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της τεκμηριωμένης χάραξης πολιτικής, ο Οργανισμός παράγει πληθώρα υλικού ανάλυσης σχετικά με το άσυλο, μεταξύ του οποίου περιλαμβάνεται και η παρούσα σημαντική δημοσίευση. Αυτή τη χρονιά, η έκθεση για το άσυλο έχει ανανεωμένη, πιο σύντομη και περιεκτική μορφή, ώστε να παρουσιάσει τις εξελίξεις της χρονιάς που αφορούν το ΚΕΣΑ, καθώς και επισκοπήσεις με επίκεντρο την κάθε χώρα. Αυτή η νέα μορφή διατηρεί αμετάβλητη την ουσία της έκθεσης για το άσυλο: είναι η πλέον αξιόπιστη πηγή για μια αναλυτική και ισορροπημένη εικόνα του ασύλου στην Ευρώπη. Ως εκ τούτου, θα χρησιμοποιηθεί ως σημαντικός πόρος για την πρώτη ετήσια έκθεση για το άσυλο και τη μετανάστευση που καταρτίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Nina Gregori
Εκτελεστική διευθύντρια
Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	4
Περιεχόμενα.....	5
Εισαγωγή.....	6
1. Οι κυριότερες εξελίξεις στον τομέα του ασύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2024.....	7
2. Πρόσβαση στις διαδικασίες.....	9
3. Πρωτοβουλίες για πιο εξορθολογισμένες και εναρμονισμένες διαδικασίες ασύλου.....	10
4. Επαναπροσδιορισμός της υποδοχής	11
5. Ευθύνη για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας	12
6. Εναρμονισμένη προσέγγιση ως προς την επανεγκατάσταση και την εισδοχή για ανθρωπιστικούς λόγους.....	13
7. Δικαιώματα των δικαιούχων διεθνούς προστασίας για την ένταξη και την ενσωμάτωση....	14
Πλαίσιο 1. Προσωρινή προστασία για εκτοπισθέντες από την Ουκρανία.....	16
8. Νομικές εγγυήσεις για παιδιά και αιτούντες με ειδικές ανάγκες.....	17
Τελικές παρατηρήσεις.....	19

Εισαγωγή

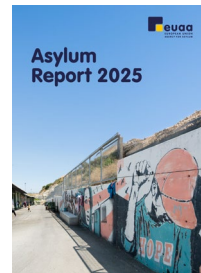
Συνοπτική παρουσίαση της έκθεσης για το άσυλο 2025: Στην ετήσια έκθεση για την κατάσταση του ασύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνοψίζονται οι βασικές εξελίξεις στον τομέα της διεθνούς προστασίας, οι οποίες παρουσιάζονται αναλυτικά στην κύρια έκθεση. Η σύνοψη είναι διαθέσιμη σε 30 γλώσσες, συμπεριλαμβανομένων όλων των γλωσσών της ΕΕ καθώς και της αλβανικής, της αραβικής, της μακεδονικής, της ρωσικής της σερβικής, της τουρκικής και της ουκρανικής γλώσσας.

Οι πληροφορίες που παρουσιάζονται στην κύρια έκθεση μπορούν να φιλτραριστούν μέσω διαφόρων, φιλικών προς τον χρήστη πόρων:

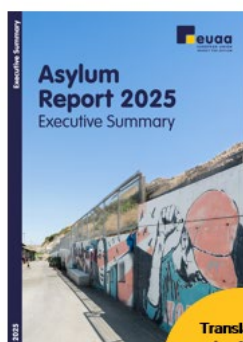
- Η βάση δεδομένων για τις εθνικές εξελίξεις στον τομέα του ασύλου παρουσιάζει τις νομοθετικές, θεσμικές και πολιτικές εξελίξεις που περιγράφονται στην έκθεση. Οι επικαιροποιήσεις μπορούν να αναζητηθούν ανά χώρα, θέμα, έτος και τύπο εξέλιξης. Οι πληροφορίες συνοψίζονται επίσης και παρουσιάζονται σε πίνακα ανά χώρα και ανά θεματικό τομέα σε έγγραφο PDF.
- Η έκθεση παρουσιάζει μια επιλογή εξελίξεων της νομολογίας σύμφωνα με τη βάση δεδομένων νομολογίας του EUAA. Οι υπερσύνδεσμοι εντός του κειμένου οδηγούν τους αναγνώστες στη συγκεκριμένη υπόθεση στη βάση δεδομένων.
- Οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για την εκπόνηση της έκθεσης για το άσυλο παρουσιάζονται στον κατάλογο παραπομπών στο τέλος της έκθεσης. Είναι επίσης διαθέσιμες αναλυτικά στη χωριστή ενότητα Πηγές για το άσυλο 2025, ομαδοποιημένες ανά τύπο πηγής. Οι αναγνώστες μπορούν εύκολα να προσδιορίσουν εάν οι πηγές προέρχονται από ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και οργανισμούς, διεθνείς οργανισμούς, εθνικές αρχές, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ή ομάδες προβληματισμού και την ακαδημαϊκή κοινότητα.

Για ενημερώσεις σχετικά με τις δραστηριότητες του EUAA και την υποστήριξη προς τα κράτη μέλη, βλ. τα ενημερωτικά γραφήματα: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2025/section-10-euaa-support-2024>

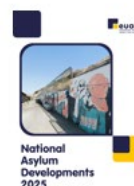
Για τις κύριες εξελίξεις ανά χώρα, βλ. επισκοπήσεις ανά χώρα: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2025/country-overviews>

Additional resources to the Asylum Report 2025

Translations
in all EU
languages
and 7 non-EU
languages

1. Οι κυριότερες εξελίξεις στον τομέα του ασύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2024

Τέσσερα χρόνια αφότου προτάθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη διαχείριση της μετανάστευσης και του ασύλου στην Ευρώπη, το [σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο](#) εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 10 Απριλίου 2024 και από το Συμβούλιο στις 14 Μαΐου 2024. Η θέσπιση του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο προσέφερε στην ΕΕ μια σύγχρονη, ισχυρή και ευέλικτη δομή νομικών και επιχειρησιακών μέσων, με σκοπό την ανταπόκρισή της στις εξελισσόμενες ανάγκες προστασίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της νομοθετικής διαδικασίας, τα κράτη μέλη άρχισαν να πραγματοποιούν τις απαραίτητες νομικές, διοικητικές και πρακτικές ρυθμίσεις για την εφαρμογή των διατάξεων του συμφώνου. Για την καθοδήγηση του έργου αυτού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε τον Ιούλιο του 2024 το [κοινό σχέδιο εφαρμογής του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο](#) (CIP), στο οποίο καθορίζονται συγκεκριμένα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν εντός του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος.

Με βάση την καθοδήγηση που παρέχεται στο πλαίσιο του CIP, οι χώρες της ΕΕ+ κατάρτισαν τα επιμέρους εθνικά σχέδια εφαρμογής. Τα κράτη μέλη συντόνισαν τις προσπάθειές τους και έφεραν σε επαφή όλους τους φορείς που προβλέπεται να συμμετάσχουν στην εφαρμογή του συμφώνου, με σκοπό να συνεισφέρουν με απόψεις, να ανταλλάξουν ιδέες και να καταρτίσουν σχέδια δράσης για το μέλλον. Οι περιφερειακές διοικήσεις συμμετείχαν στη διαδικασία για τους τομείς που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους, όπως οι κοινωνικές υποθέσεις, η εκπαίδευση και η ένταξη. Η προετοιμασία για την εφαρμογή του συμφώνου ήταν μια διαδικασία με υψηλές απαιτήσεις σε πόρους για τα κράτη μέλη. Μια μεταρρύθμιση τέτοιας κλίμακας και πολυπλοκότητας απαιτεί εκτεταμένους οικονομικούς, διοικητικούς και ανθρώπινους πόρους. Το γεγονός αυτό αποτελεί πρόκληση για τις δυνατότητες πολλών κρατών μελών, ιδιαίτερα λαμβάνοντας υπόψη ότι ταυτόχρονα διεκπεραιώναν αδιαλείπτως μιας διαρκώς υψηλή εισροή αιτήσεων.

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εφαρμογής, οι οργανισμοί της ΕΕ διαδραμάτισαν καίριο ρόλο μέσω της ανταλλαγής πόρων και εμπειρογνώσιας. Μέσω του ειδικού του προγράμματος για το σύμφωνο, ο EUAA παρείχε υποστήριξη με διάφορους τρόπους, μεταξύ άλλων μέσω ειδικής επιμόρφωσης και με την κατάρτιση εγγράφων καθοδήγησης, εργαλείων ποιότητας, προτύπων και δεικτών για την υποστήριξη της πρακτικής εφαρμογής του συμφώνου.

Μετά την παρουσίαση των προτάσεων για το σύμφωνο το 2020, ορισμένοι παράγοντες εξέφρασαν την άποψη ότι ορισμένες διατάξεις ενδέχεται να απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης συμμόρφωση με τα θεμελιώδη δικαιώματα. Πρωτίστως, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο γεγονός ότι τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν την παροχή επαρκών πόρων προκειμένου να εγγυηθούν δεόντως την αποτελεσματική εφαρμογή των διαδικαστικών εγγυήσεων και την πλήρη τήρηση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων που ζητούν προστασία στην ΕΕ.

Εν μέσω αυτών των εξελίξεων που σχετίζονται με την έγκριση και την εφαρμογή του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο, η ευρωπαϊκή πολιτική ατζέντα επικεντρώθηκε στις προσπάθειες για τον αποτελεσματικό έλεγχο των εξωτερικών χερσαίων και θαλάσσιων συνόρων της ΕΕ και στις πρωτοβουλίες για την περαιτέρω αντιμετώπιση των φαινομένων εμπορίας ανθρώπων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών συνέχισαν να διεξάγουν διαβουλεύσεις καθ' όλη τη διάρκεια του 2024, ενώ σειρά έργων που υλοποιούνται από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών χρηματοδοτούνται από τη Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων.

Το 2024, η ΕΕ συνέχισε να παρέχει αταλάντευτα την πολιτική, οικονομική και ανθρωπιστική υποστήριξη της στην Ουκρανία και υποδέχθηκε εκατομμύρια εκτοπισμένους από την Ουκρανία. Η απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον Ιούνιο του 2024 για παράταση της προσωρινής προστασίας έως τον Μάρτιο του 2026 προσέφερε σταθερότητα και ασφάλεια σε περίπου 4,4 εκατομμύρια δικαιούχους προσωρινής προστασίας που διαμένουν σε χώρες της ΕΕ. Η αυξανόμενη πολυπλοκότητα του διεθνούς γεωπολιτικού τοπίου και της διεθνούς διπλωματίας δυσχεραίνει την πρόβλεψη των εξελίξεων όσον αφορά την κατάσταση στην Ουκρανία και τη μετανάστευση των Ουκρανών προς την Ευρώπη.

Όσον αφορά την εξωτερική διάσταση της πολιτικής μετανάστευσης και ασύλου, η ΕΕ συνέχισε να επιδιώκει τη σύναψη ολοκληρωμένων πλαισίων συνεργασίας με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης, μεταξύ άλλων καταβάλλοντας προσπάθειες για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της παράτυπης μετανάστευσης, την αύξηση της ικανότητας διαχείρισης των συνόρων και καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, την παροχή λύσεων προστασίας σε εκτοπισμένους πληθυσμούς σε όλο τον κόσμο και την προσφορά ασφαλών και νόμιμων οδών προς την Ευρώπη ως εναλλακτική λύση αντί της παράτυπης μετανάστευσης.

Προκειμένου να διασφαλίσει την εναρμονισμένη ερμηνεία και εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) εξέδωσε το 2024 περίπου 20 αποφάσεις και διατάξεις για την ερμηνεία διαφόρων διατάξεων του ΚΕΣΑ. Για περισσότερες πληροφορίες, διαβάστε τη [νομολογία που εξέδωσε το Δικαστήριο της ΕΕ το 2024 σχετικά με το άσυλο](#), ενημερωτικό δελτίο αριθ. 32.

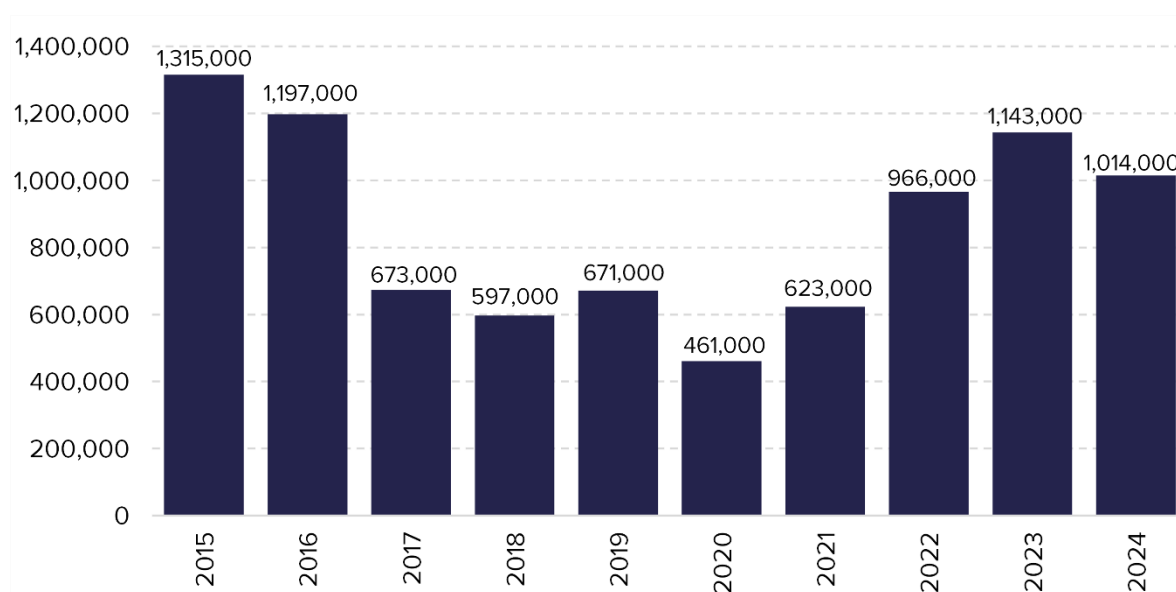

2. Πρόσβαση στις διαδικασίες

Το 2024, οι αιτήσεις διεθνούς προστασίας μειώθηκαν κατά 11 % σε σύγκριση με το 2023, ενώ μόλις πάνω από 1 εκατομμύριο αιτήσεις ελήφθησαν από χώρες της ΕΕ+ για δεύτερο συνεχόμενο έτος (βλ. Γράφημα 1).

Γράφημα 1. Αριθμός αιτήσεων ασύλου στις χώρες της ΕΕ+, 2015-2024

Πηγή: Δεδομένα του ΣΕΠΕ του ΕΥΑΑ από την 3η Φεβρουαρίου 2025.

Σχεδόν τα τέσσερα πέμπτα του συνόλου των αιτήσεων στις χώρες της ΕΕ+ ελήφθησαν από μόλις πέντε χώρες: Γερμανία (237 000 αιτήσεις), Ισπανία (166 000), Ιταλία (159 000), Γαλλία (159 000) και Ελλάδα (74 000). Όσον αφορά τον αριθμό των αιτήσεων ασύλου σε σχέση με το μέγεθος του πληθυσμού, η Κύπρος και η Ελλάδα έλαβαν τις περισσότερες αιτήσεις κατά κεφαλήν. Ωστόσο, αυτό δεν αντικατοπτρίζει τον αριθμό των αποφάσεων προσωρινής προστασίας που εκδόθηκαν από τις χώρες της ΕΕ+ το 2024 (βλ. Πλαίσιο 1).

Οι 5 κυριότερες ιθαγένειες των αιτούντων διεθνή προστασία στις χώρες της ΕΕ+ ήταν οι ίδιες με αυτές του 2023: Συρία (151 000 αιτήσεις), Αφγανιστάν (87 000), Βενεζουέλα (74 000), Τουρκία (56 000) και Κολομβία (52 000). Με εξαίρεση τους πολίτες της Βενεζουέλας οι οποίοι υπέβαλαν πρωτοφανή αριθμό αιτήσεων, οι πολίτες των υπόλοιπων τεσσάρων χωρών υπέβαλαν λιγότερες αιτήσεις σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Ενώ οι αιτήσεις μειώθηκαν για πολλές ιθαγένειες πέραν των 5 πρώτων, άλλες έφτασαν σε ιστορικά υψηλά επίπεδα, όπως οι αιτήσεις από πολίτες του Μπανγκλαντές (43 000 αιτήσεις), του Περού (27 000), του Μάλι (17 000), της Σενεγάλης (14 000), της Αϊτής (12 000), της Σρι Λάνκα (9 800), της Κίνας (7 200) και της Μαυριτανίας (5 700). Το 2024 καταγράφηκε επίσης πρωτοφανής αριθμός αιτήσεων από Παλαιστίνιους (12 000 αιτήσεις) και σχετική αύξηση του αριθμού των αιτήσεων από ανιθαγενείς (3 600).

Στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης υψηλής εισροής αιτούντων διεθνή προστασία, ο δημόσιος λόγος και οι πολιτικές σε εθνικό επίπεδο περιστράφηκαν γύρω από την αποτελεσματική προστασία των συνόρων. Οι χώρες της ΕΕ+ χρησιμοποίησαν έναν συνδυασμό μέτρων πρόληψης και αντίδρασης με σκοπό την πρόληψη και τη διαχείριση της παράτυπης μετανάστευσης, τα οποία ενίοτε ενείχαν τον κίνδυνο να επηρεάσουν την αποτελεσματική πρόσβαση στο έδαφός τους. Τα μέτρα αυτά περιλάμβαναν α) τον περιορισμό της πρόσβασης στο έδαφός τους, επιτρέποντας την είσοδο μόνο μέσω συγκεκριμένων συνοριακών σημείων, β) τη δημιουργία ζωνών ασφαλείας στα σύνορα, γ) την εντατικοποίηση των περιπολιών και δ) την αύξηση του προϋπολογισμού για την προστασία των συνόρων.

Συνεχίζοντας μια τάση των προηγούμενων ετών, ορισμένες χώρες της ΕΕ+ θέσπισαν πρακτικές για να διακρίνουν το συντομότερο δυνατό τα άτομα που χρήζουν προστασίας από εκείνα που δεν χρήζουν προστασίας, τα οποία παραπέμπονται σε διαδικασίες επιστροφής. Άλλες εθνικές πρωτοβουλίες συγκέντρωσαν τις αρμόδιες αρχές στον ίδιο χώρο για να διευκολύνουν τον συντονισμό μεταξύ των αρχών και να μειώσουν τον χρόνο διεκπεραίωσης. Παρά τις προσπάθειες των εθνικών αρχών καθ' όλη τη διάρκεια του 2024, αναφέρθηκαν καθυστερήσεις σε ορισμένες χώρες όσον αφορά την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις οι αιτούντες έπρεπε να περιμένουν μήνες για να κλείσουν ραντεβού για την επίσημη υποβολή της αίτησής τους.

3. Πρωτοβουλίες για πιο εξορθολογισμένες και εναρμονισμένες διαδικασίες ασύλου

Οι νομοθετικές και πολιτικές συζητήσεις το 2024 επικεντρώθηκαν στην οικοδόμηση ανθεκτικών και αποτελεσματικών συστημάτων ασύλου. Οι προσπάθειες εστίασαν στην επιτάχυνση των διαδικασιών και στη βελτιστοποίηση της χρήσης των διαθέσιμων πόρων, μεταξύ άλλων μέσω της αναδιάρθρωσης των θεσμών, της ψηφιοποίησης των διαδικασιών και της κατάρτισης και επαγγελματικής εξέλιξης. Ωστόσο, κατά καιρούς αναφέρθηκαν προκλήσεις σχετικά με τη δυνατότητα λήψης συμβουλών και νομικής αρωγής στα πρώτα στάδια της διαδικασίας, ιδίως στα σύνορα και κατά τη διάρκεια της κράτησης.

Αξιοποιώντας τις επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τη χώρα καταγωγής (ΠΧΚ), οι χώρες της ΕΕ+ προσάρμοσαν τις πολιτικές τους και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε ορισμένα προφίλ αιτούντων. Για παράδειγμα, μετά την πτώση του καθεστώτος του Bashar al-Assad στη Συρία τον Δεκέμβριο του 2024 και την αβεβαιότητα που επικρατεί στη χώρα, οι χώρες της ΕΕ+ ανέστειλαν τις αποφάσεις σχετικά με τις ανάγκες προστασίας των αιτούντων από τη Συρία. Τα δικαστήρια διαδραμάτισαν καίριο ρόλο στη διαμόρφωση πρακτικών που σχετίζονται με τις έννοιες της ασφαλούς χώρας και την επακόλουθη εφαρμογή τους. Μολονότι οι εν λόγω αποφάσεις ερμηνεύουν διατάξεις της (αναδιατυπωμένης) οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου, αναμένεται επίσης να χρησιμεύσουν ως ενδείξεις για την εφαρμογή των νέων απαιτήσεων του κανονισμού για τις διαδικασίες ασύλου (APR).

Το 2024, οι αρχές ασύλου της ΕΕ+ εξέδωσαν 795 000 πρωτοβάθμιες αποφάσεις για αιτήσεις χορήγησης ασύλου. Είναι οι περισσότερες που έχουν καταγραφεί από το 2017. Για τέταρτο κατά σειρά έτος, οι περισσότερες αποφάσεις εκδόθηκαν από τη Γερμανία και τη Γαλλία, και συνολικά αντιστοιχούσαν σχεδόν στο ήμισυ του συνόλου της ΕΕ+.

Παρά τον αυξημένο αριθμό των αποφάσεων που ελήφθησαν σε πολλές χώρες, στο τέλος του Δεκεμβρίου του 2024 εκκρεμούσαν 981 000 υποθέσεις — από τις περισσότερες που έχουν καταγραφεί ποτέ. Σε αυτό το πλαίσιο, πολλές αρχές επικεντρώθηκαν στο να επιταχύνουν ακόμη περισσότερο τη διαδικασία ασύλου και επιδίωξαν να διεκπεραιώσουν τις εκκρεμείς αιτήσεις τους όσο το δυνατόν περισσότερο πριν από την υποχρεωτική εφαρμογή του συμφώνου τον Ιούνιο του 2026, προκειμένου να αποφύγουν την παράλληλη εφαρμογή των παλαιών και των νέων κανόνων (ανάλογα με την ημερομηνία εφαρμογής) για μεγάλο χρονικό διάστημα. Εκτός από την πρόσληψη προσωπικού και την ψηφιοποίηση, οι αρχές εφάρμοσαν διάφορες μεθόδους διαχείρισης του όγκου των υποθέσεων για να βελτιώσουν την αποδοτικότητά τους. Παρά τα μέτρα αυτά, οι διαδικασίες ασύλου εξακολουθούσαν να είναι χρονοβόρες σε ορισμένες χώρες, ενώ και ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων συνέχισε να αυξάνεται.

Οι προσπάθειες για τη βελτίωση της αποδοτικότητας επικεντρώθηκαν επίσης στις διαδικασίες προσφυγής. Ο μεγαλύτερος αριθμός υποθέσεων που εκκρεμούσαν στο πλαίσιο προσφυγής ώθησε τα δικαστήρια να επενδύσουν στην πρόσληψη πρόσθετου προσωπικού και στην αύξηση των ικανοτήτων διεκπεραίωσης υποθέσεων. Με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας των δικαστικών διαδικασιών, αρκετά δικαστήρια παρείχαν συνεχή επαγγελματική εξέλιξη στους δικαστές, συχνά με την υποστήριξη του ΕΥΑΑ.

4. Επαναπροσδιορισμός της υποδοχής

Διάφορες προκλήσεις και κρίσιμες καταστάσεις στον τομέα της υποδοχής τα τελευταία χρόνια έχουν ωθήσει τις αρχές σε πολλές χώρες της ΕΕ+ να επανεξετάσουν πλήρως τα συστήματα υποδοχής τους. Η έκδοση της αναδιατυπωμένης οδηγίας για τις συνθήκες υποδοχής (ΟΣΥ) του 2024 αποτέλεσε το έναυσμα για περαιτέρω αλλαγές στη διαχείριση της υποδοχής.

Η συνολική πίεση στα συστήματα υποδοχής συνεχίστηκε και το 2024. Μολονότι ο αριθμός των ατόμων που βρίσκονται σε δομές υποδοχής μειώθηκε σε ορισμένες χώρες, η εισροή αιτούντων παρέμεινε υψηλή και τα προβλήματα με τις εκροές συνεχίστηκαν, για παράδειγμα λόγω της γενικής κατάστασης όσον αφορά τη στέγαση σε ορισμένες χώρες της ΕΕ+. Επιπλέον, εξακολουθούσε να υπάρχει η διπλή πρόκληση της φιλοξενίας αιτούντων άσυλο και δικαιούχων προσωρινής προστασίας.

Οι χώρες της ΕΕ+ επένδυσαν σημαντικούς πόρους για τη βελτίωση των εγκαταστάσεων υποδοχής τους, την αναδιάρθρωση των αρχών υποδοχής, τη διαμόρφωση νέων στρατηγικών υποδοχής και την αύξηση του ανθρώπινου δυναμικού μέσω προσλήψεων και κατάρτισης. Ωστόσο, εξακολούθησαν να υπάρχουν ορισμένες από τις προϋπάρχουσες ελλείψεις, όπως ο έντονος συνωστισμός, οι κίνδυνοι ασφάλειας για τους διαμένοντες και το προσωπικό, η μειωμένη ικανότητα παροχής κατάλληλης παρακολούθησης σε προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας, συμπεριλαμβανομένων των τραυματικών εμπειριών, η έλλειψη ιδιωτικότητας για τους διαμένοντες, τα κενά στην εκπαιδευτική υποστήριξη για τα παιδιά, τα εμπόδια στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας και τα φαινόμενα αστεγίας κατά την αναμονή πρόσβασης σε δομή υποδοχής. Οι καθυστερήσεις στην πρόσβαση σε δομές υποδοχής ώθησαν τα δικαστήρια να υπογραμμίσουν ότι πρέπει να εξασφαλίζονται κατάλληλες υλικές συνθήκες υποδοχής στους αιτούντες από τη στιγμή υποβολής της

αίτησης, ενώ οποιαδήποτε άλλη πρακτική, όπως οι λίστες αναμονής, δεν θα επαρκούσε για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το δίκαιο της ΕΕ.

Η νομολογία συνέχισε να διευρύνεται όσον αφορά την ερμηνεία του αξιοπρεπούς βιοτικού επιπέδου και του τρόπου με τον οποίο οι αρχές θα πρέπει να εφαρμόζουν τους κανόνες για τη μείωση ή τη διακοπή των υλικών συνθηκών υποδοχής. Σε πολλές περιπτώσεις, τα δικαστήρια έχουν καταδικάσει αρχές λόγω μη παροχής κατάλληλων συνθηκών υποδοχής.

5. Ευθύνη για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

Οι χώρες της ΕΕ+ συνέχισαν να βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος του Δουβλίνου, μεταξύ άλλων μέσω της συνεχούς εφαρμογής του χάρτη πορείας του Δουβλίνου, ο οποίος εγκρίθηκε τον Νοέμβριο του 2022 με σκοπό τη βελτίωση της εφαρμογής των μεταφορών στο υπεύθυνο κράτος μέλος.

Συνολικά, το 2024 πραγματοποιήθηκαν 17 000 μεταφορές βάσει του κανονισμού του Δουβλίνου, αριθμός που αντιστοιχεί σε αύξηση περίπου 14 % σε σύγκριση με το 2023. Πρόκειται για τον υψηλότερο αριθμό μεταφορών από το 2019, παρότι εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλότερος από τα προ της πανδημίας επίπεδα. Αρκετές χώρες που υπέβαλαν στοιχεία πραγματοποιήσαν περισσότερες μεταφορές από ό,τι το 2023, ενώ ορισμένες από αυτές πραγματοποίησαν τις περισσότερες που έχουν καταγραφεί ποτέ.

- Η Γερμανία, η Γαλλία και η Ελβετία **πραγματοποίησαν** τις περισσότερες μεταφορές.
- Η Γερμανία, η Ισπανία και η Γαλλία **παρέλαβαν** τις περισσότερες μεταφορές.
- Οι Αφγανοί, οι Σύριοι, οι Αλγερινοί και οι Τούρκοι ήταν οι ομάδες **υπηκόων** που μεταφέρθηκαν συχνότερα.

Το 2024, εκδόθηκαν 147 000 αποφάσεις ως απάντηση σε εξερχόμενα αιτήματα δυνάμει του κανονισμού του Δουβλίνου, σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία που ανταλλάσσονται τακτικά μεταξύ του ΕΥΑΑ και 29 χωρών της ΕΕ+. Ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί σε πτώση της τάξης του 18 % από το 2023 (πρωτοφανής αριθμός αποφάσεων), καθώς οι αιτήσεις ασύλου μειώθηκαν κατά περισσότερο από ένα δέκατο και η αναλογία των αποφάσεων του

Δουβλίνου προς τις αιτήσεις που υποβλήθηκαν μειώθηκε στο 14 % (το χαμηλότερο ποσοστό των τελευταίων οκτώ ετών). Η πτώση υποδηλώνει μείωση του αριθμού των αιτούντων άσυλο που μετακινούνται από την πρώτη χώρα άφιξης σε άλλη για να υποβάλουν νέα αίτηση (οι λεγόμενες δευτερογενείς μετακινήσεις) και, κατά συνέπεια, των επιπτώσεων στον όγκο υποθέσεων ασύλου συνολικά.

Οι χώρες της ΕΕ+ πραγματοποίησαν περαιτέρω επενδύσεις σε έργα ψηφιοποίησης και ΤΠΕ, είτε ειδικά για τις μονάδες του Δουβλίνου είτε στο πλαίσιο ευρύτερων πρωτοβουλιών που αφορούν τις διαδικασίες ασύλου ή μετανάστευσης εν γένει. Η συνεργασία μεταξύ των χωρών της ΕΕ+ συνεχίστηκε και πέρα από τους επίσημους διαύλους επικοινωνίας των υπαλλήλων-συνδέσμων και τις διμερείς συμφωνίες. Αρκετές χώρες της ΕΕ+ συμμετείχαν στο πρόγραμμα ανταλλαγών του ΕΥΑΑ το 2024, το οποίο επικεντρώθηκε στην αποτελεσματική επανένωση των οικογενειών. Οι διμερείς επισκέψεις επέτρεψαν σε συγκεκριμένες χώρες να ενισχύσουν περαιτέρω τη συνεργασία τους. Κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους, οι χώρες της ΕΕ+ ξεκίνησαν τις προετοιμασίες για την εφαρμογή του κανονισμού για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης (AMMR). Με σκοπό την υποστήριξη της εφαρμογής του συμφώνου σε εθνικό επίπεδο, ο ΕΥΑΑ κατάρτισε νέα ενημερωτικά φυλλάδια σχετικά με τον AMMR και το Eurodac, νέες κατευθυντήριες γραμμές και κοινό υπόδειγμα για τον εντοπισμό της οικογένειας, καθώς και οδηγίες σχετικά με τις εξ αποστάσεως συνεντεύξεις (συμπεριλαμβανομένων των συνεντεύξεων στο πλαίσιο της διαδικασίας του Δουβλίνου). Η μεταρρύθμιση και ο εξορθολογισμός του συστήματος του Δουβλίνου παραμένει καίριο στοιχείο για τη λειτουργία του ΚΕΣΑ.

6. Εναρμονισμένη προσέγγιση ως προς την επανεγκατάσταση και την εισδοχή για ανθρωπιστικούς λόγους

Σχεδόν 14 000 πρόσφυγες επανεγκαταστάθηκαν από τρίτες χώρες στην ΕΕ+ το 2024, ο δεύτερος χαμηλότερος αριθμός που έχει καταγραφεί από το 2016, ενώ ο χαμηλότερος ήταν το 2020, όταν οι μεταφορές παρεμποδίστηκαν σε μεγάλο βαθμό λόγω της πανδημίας COVID-19. Η Γερμανία και η Γαλλία αντιπροσώπευαν σχεδόν το 60 % των περιπτώσεων επανεγκατάστασης. Οι Σύριοι εξακολουθούσαν να είναι η ομάδα με τις περισσότερες επανεγκαταστάσεις, καθώς αντιστοιχούσαν στο 40 % του συνόλου με 5 300 επανεγκαταστάσεις.

Η πίεση που ασκείται στα εθνικά συστήματα υποδοχής και, κατά συνέπεια, η έλλειψη καταλυμάτων σε όλες τις χώρες της ΕΕ+ θεωρήθηκε ότι εμποδίζει την υλοποίηση προγραμμάτων επανεγκατάστασης και εισδοχής για ανθρωπιστικούς λόγους. Προκειμένου να μετριαστεί η κατάσταση, σε ορισμένες χώρες συγκροτήθηκαν ειδικές ομάδες σε επίπεδο δήμων, με στόχο να βοηθήσουν τους πρόσφυγες στην εύρεση στέγης, ενώ στήριξη παρείχαν και κάποιοι ιδιώτες. Η έλλειψη δυνατοτήτων υποδοχής είχε ως αποτέλεσμα ορισμένες χώρες να αναστείλουν τα προγράμματα επανεγκατάστασής τους.

Σε επιχειρησιακό επίπεδο, η εύφλεκτη κατάσταση στη Μέση Ανατολή λόγω του πολέμου στη Γάζα είχε σημαντικό αντίκτυπο στην οργάνωση των αποστολών επιλογής και των συνεδριών

προσανατολισμού πριν από την αναχώρηση, καθώς και στην οργάνωση των ταξιδιών για τους επιλεγμένους πρόσφυγες στις περιοχές αυτές. Όσον αφορά τις μεταφορές προσφύγων, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις σχετικά με την απόκτηση αδειών εξόδου από χώρες αναχώρησης, όπως το Ιράν, ο Λίβανος και το Πακιστάν, όπου επιβάλλονται τέλη εξόδου.

Αρκετές εθνικές κυβερνήσεις στράφηκαν σε προγράμματα χορηγίας από την κοινότητα υποδοχής προκειμένου να ελαφρύνουν την πίεση στα συστήματα υποδοχής και να προωθήσουν τη δημιουργία συμπεριληπτικών και φιλόξενων κοινοτήτων για την ένταξη αυτών των ατόμων. Κατά την περίοδο 2024-2025, εξακολουθεί να δίνεται έμφαση στην επανεγκατάσταση Αφγανών και προσφύγων σε χώρες κατά μήκος της οδού της Κεντρικής Μεσογείου, καθώς και από χώρες της Κεντρικής και της Νότιας Αμερικής. Ενώ οι Σύριοι βρίσκονται στο επίκεντρο των προσπαθειών της ΕΕ τα τελευταία χρόνια, η αναστολή της διεκπεραίωσης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας από Σύριους σε αρκετές χώρες της ΕΕ+ έως ότου σταθεροποιηθεί η κατάσταση στη χώρα έχει επηρεάσει επίσης τις αποφάσεις σχετικά με το καθεστώς των Σύριων υπηκόων που έχουν κριθεί ως επιλέξιμοι για επανεγκατάσταση.

7. Δικαιώματα των δικαιούχων διεθνούς προστασίας για την ένταξη και την ενσωμάτωση

Το περιεχόμενο της προστασίας αναφέρεται στα δικαιώματα που απολαμβάνουν οι δικαιούχοι μιας μορφής προστασίας στη χώρα ασύλου, καθώς και στις συναφείς υποχρεώσεις. Η προστασία χορηγείται όταν οι αιτούντες λαμβάνουν θετική απόφαση για τη χορήγηση καθεστώτος πρόσφυγα ή καθεστώτος επικουρικής προστασίας (αναφέρονται επίσης ως εναρμονισμένα καθεστώτα προστασίας της ΕΕ). Ο όρος «ποσοστό αναγνώρισης» αναφέρεται στον αριθμό θετικών αποτελεσμάτων ως ποσοστό επί του συνόλου των αποφάσεων που αφορούν αιτήσεις διεθνούς προστασίας. Αν και οι εθνικές μορφές προστασίας παρέχουν καθεστώς προστασίας στους υπηκόους τρίτων χωρών, τα καθεστώτα αυτά —τα οποία δεν είναι εναρμονισμένα σε όλες τις χώρες της ΕΕ+— συνήθως δεν περιλαμβάνονται στον υπολογισμό του ποσοστού αναγνώρισης.

Το 2024, το ποσοστό αναγνώρισης παρέμεινε σταθερό στο 42 %. Ωστόσο, αυτό το συνολικό ποσοστό υποκρύπτει διακυμάνσεις σε δύο διαστάσεις. Μεταξύ των θετικών αποφάσεων, το ποσοστό των αποφάσεων χορήγησης επικουρικής προστασίας έχει αυξηθεί την τελευταία διετία. Επιπλέον, παρατηρούνται σημαντικές αποκλίσεις στις θετικές αποφάσεις που αφορούν διάφορες ιθαγένειες. Τα ποσοστά αναγνώρισης σε πρώτο βαθμό ήταν τα υψηλότερα για τους Παλαιστίνιους (91 %), τους Σύριους (90 %) και τους υπηκόους της Μπουρκίνα Φάσο (85 %), του Μάλι (84 %), της Ερυθραίας (82 %) και της Ουκρανίας (80 %).

Εκτός από τις μορφές διεθνούς και προσωρινής προστασίας που ρυθμίζονται από τη νομοθεσία της ΕΕ, οι χώρες της ΕΕ+ μπορούν να χορηγούν και εθνική μορφή προστασίας. Μεταξύ των αποφάσεων που δεν χορήγησαν καθεστώς ρυθμιζόμενο από την ΕΕ, περίπου το 23 % χορήγησε κάποια μορφή εθνικής προστασίας, με αποτέλεσμα έτσι να αυξηθεί ο πραγματικός αριθμός των ατόμων που λαμβάνουν προστασία στην Ευρώπη.

Τα τελευταία χρόνια έχουν σημειωθεί διάφορες νομοθετικές και πολιτικές εξελίξεις στον συγκεκριμένο τομέα, οι οποίες επιτρέπουν, για παράδειγμα, την παραμονή για ανθρωπιστικούς λόγους ή την αυξημένη ένταξη ενός προσώπου λόγω της διαμονής του επί μακρόν στη χώρα. Ο πολιτικός διάλογος σε πολλά εθνικά πλαίσια συνέχισε να επικεντρώνεται σε πτυχές που σχετίζονται με τη διάρκεια των αδειών διαμονής για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, τις προοπτικές για την απόκτηση καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος ή ιθαγένειας, τις λεπτομέρειες σχετικά με την επανένωση οικογενειών ανάλογα με το χορηγούμενο καθεστώς και τους λόγους ανανέωσης ή ανάκλησης της διεθνούς προστασίας.

Μετά τη χορήγηση διεθνούς προστασίας, οι δικαιούχοι συνέχισαν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις στην επιτυχή ένταξή τους. Ένας από τους κύριους λόγους ανησυχίας παρέμεινε η μετάβαση από μια εγκατάσταση υποδοχής στη γενική στεγαστική αγορά. Οι αρχές σε τοπικό επίπεδο βρίσκονται όλο και περισσότερο στο προσκήνιο της εφαρμογής των εθνικών στρατηγικών ένταξης, ενώ οι υπηρεσίες που παρέχονται από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών παραμένουν καίριας σημασίας για την αποτελεσματική ένταξη, καθώς συχνά καλύπτουν κενά στις υπηρεσίες υποστήριξης.

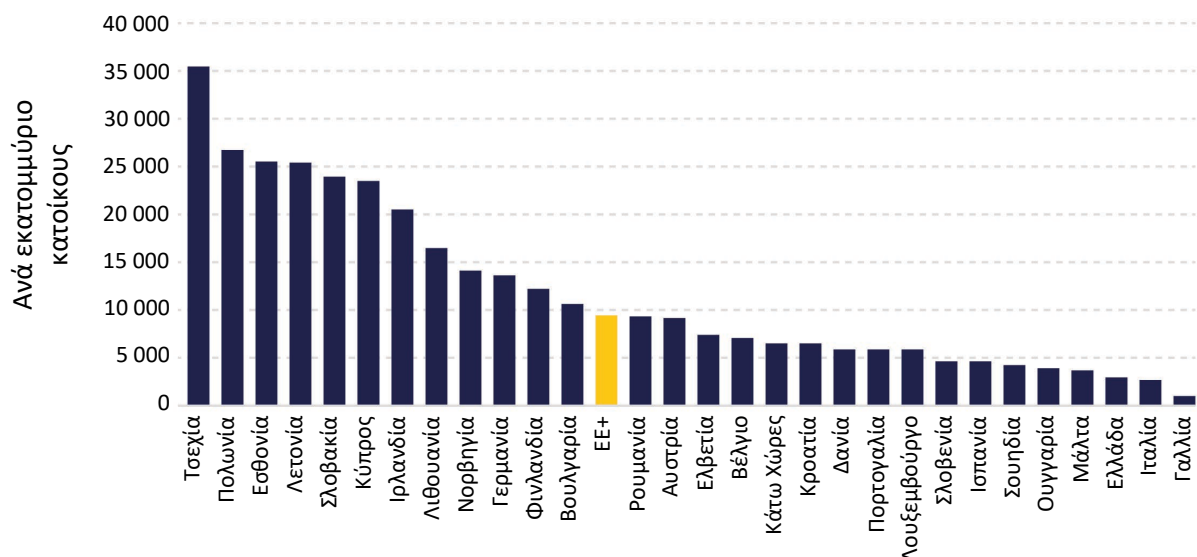

Πλαίσιο 1. Προσωρινή προστασία για εκτοπισθέντες από την Ουκρανία

Στο τέλος του 2024, περίπου 4,4 εκατομμύρια άτομα βρίσκονταν υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας σε όλες τις χώρες της ΕΕ+. Ο αριθμός αυτός παραμένει σχετικά σταθερός από τις αρχές του 2023 και συνεχίζει να συμβάλλει σημαντικά στον συνολικό αριθμό των ατόμων που βρίσκονται στην Ευρώπη και χρήζουν προστασίας. Σχεδόν οι μισοί από τους συνολικούς δικαιούχους προσωρινής προστασίας βρίσκονταν στη Γερμανία (1,2 εκατομμύρια) και την Πολωνία (λίγο κάτω από 1 εκατομμύριο). Σε σχέση με το μέγεθος του πληθυσμού, η Τσεχία υποδέχθηκε τον υψηλότερο αριθμό δικαιούχων κατά κεφαλήν (βλ. Γράφημα 2).

Γράφημα 2. Αριθμός ατόμων που απολαμβάνουν προσωρινή προστασία ανά 1 εκατομμύριο κατοίκους ανά χώρα υποδοχής, 2024

Πηγή: Μέγεθος πληθυσμού: Eurostat (DEMO_GIND), τα δεδομένα αντλήθηκαν στις 5 Φεβρουαρίου 2025.

Δικαιούχοι προσωρινής προστασίας: Eurostat (MIGR_ASYPSPM), τα δεδομένα αντλήθηκαν στις 5 Φεβρουαρίου 2025.

Κατά τη διάρκεια του τρίτου έτους από την εισβολή της Ρωσίας, οι χώρες της ΕΕ+ επικεντρώθηκαν όλο και περισσότερο στην ένταξη των εκτοπισμένων Ουκρανών, με πολλές από αυτές να υλοποιούν πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, την εκμάθηση της γλώσσας, τις δραστηριότητες στο πλαίσιο της τοπικής κοινότητας και την απόκτηση αδειών διαμονής μακράς διάρκειας. Οι δικαιούχοι προσωρινής προστασίας ενθαρρύνθηκαν να εγκαταλείψουν τις δομές υποδοχής και να ενσωματωθούν περαιτέρω στην κοινωνία, αποκτώντας τη δική τους κατοικία. Αυτό ενίοτε έχει αποδειχθεί δύσκολο εγχείρημα και συνεπάγεται τον κίνδυνο της αστεγίας. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες συνέχισε να υλοποιεί το περιφερειακό σχέδιο για την αντιμετώπιση του προβλήματος των προσφύγων (RRP) στις χώρες της Βαλτικής, την Πολωνία, την Τσεχία, τη Σλοβακία, την Ουγγαρία, τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία και τη Μολδαβία.

8. Νομικές εγγυήσεις για παιδιά και αιτούντες με ειδικές ανάγκες

Τόσο πριν από τον εκτοπισμό τους όσο και κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους, οι αιτούντες διεθνή προστασία ενδέχεται να υποστούν κακοποίηση, εκμετάλλευση και βία. Μεταξύ αυτών, πολλές γυναίκες, κορίτσια και αγόρια έχουν βιώσει ακραίες μορφές βίας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας. Προκειμένου να ενισχυθούν οι παρεμβάσεις προστασίας, το σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο περιλαμβάνει μέτρα για τον ταχύτερο εντοπισμό και την ταχεία παρακολούθηση των ευπαθειών και των ειδικών διαδικαστικών αναγκών και αναγκών υποδοχής.

Το 2024, οι εθνικές αρχές επισήμαναν τη δέσμευσή τους να ανταποκριθούν σε αυτές τις νέες απαιτήσεις, αλλά ανέφεραν επίσης ότι ο συγκεκριμένος τομέας ήταν από τους πιο απαιτητικούς. Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών εκτίμησαν ότι σημαντικό ζήτημα αποτελεί η έλλειψη επαρκών πόρων για την ταχεία ταυτοποίηση, την εκτίμηση της ηλικίας, τον ορισμό νόμιμων κηδεμόνων και την παροχή υπηρεσιών παρακολούθησης, όπως η ψυχιατρική περίθαλψη. Καθώς συνέχισε να ασκείται πίεση στις αρχές ασύλου και υποδοχής, μειώθηκε η ικανότητα παροχής κατάλληλης παρακολούθησης για τα προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας, συμπεριλαμβανομένων των τραυματικών εμπειριών.

Η αναθεωρημένη οδηγία της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων εκδόθηκε τον Μάιο του 2024, προκειμένου να διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της και να συμπεριλάβει τον καταναγκαστικό γάμο, την παράνομη υιοθεσία και την εκμετάλλευση της παρένθετης μητρότητας ως ποινικά αδικήματα. Η οδηγία υποχρεώνει επίσης τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν πιο αυστηρά εργαλεία για τη διερεύνηση και τη δίωξη νέων μορφών εκμετάλλευσης και να παρέχουν υψηλότερο επίπεδο υπηρεσιών υποστήριξης στα θύματα εμπορίας ανθρώπων. Αρκετές χώρες της ΕΕ+ κατάρτισαν ή επικαιροποίησαν τα εθνικά τους σχέδια δράσης για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με βάση τους νέους κανόνες. Τα ενδιαφερόμενα μέρη εξέφρασαν την ανησυχία τους για τη ραγδαία εξελισσόμενη και αυξανόμενη χρήση των νέων τεχνολογιών για σκοπούς εμπορίας και εκμετάλλευσης και υπογράμμισαν την ανάγκη εναρμονισμένης συλλογής δεδομένων με στόχο την καλύτερη κατανόηση του φαινομένου και τον σχεδιασμό καταλληλότερων αντιμέτρων.

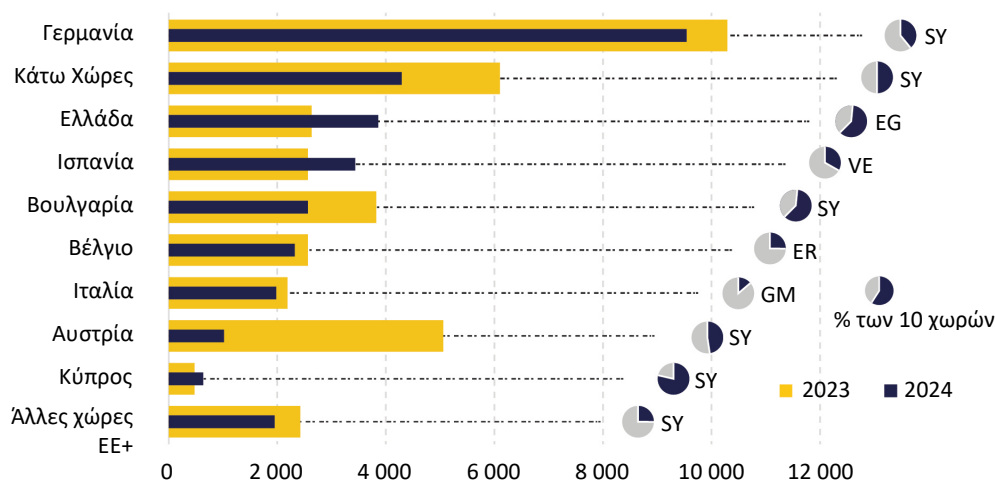
Το 2024, υποβλήθηκαν 32 000 αιτήσεις ασύλου από αυτοδηλωμένους ασυνόδετους ανηλίκους, σχεδόν κατά 16 % λιγότερες από ό,τι το 2023. Παρότι κατέγραψε ελαφρά μείωση, η Γερμανία έλαβε 9 600 αιτήσεις και εξακολούθησε να είναι η πρώτη χώρα υποδοχής, αντιπροσωπεύοντας το 30 % του συνόλου (βλ. *Γράφημα 3*). Η Ελλάδα (3 900 αιτήσεις) έλαβε πρωτοφανή αριθμό αιτήσεων από ασυνόδετους ανηλίκους, με αύξηση κατά 46 %. Σχεδόν οι μισοί από τους ασυνόδετους ανηλίκους αιτούντες σε χώρες της ΕΕ+ ήταν είτε Σύριοι (10 000 αιτήσεις) είτε Αφγανοί (4 500). Αριθμός ρεκόρ αιτήσεων υποβλήθηκε από ασυνόδετους ανηλίκους από την Αίγυπτο (2 900 αιτήσεις, σχεδόν όλες στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία), την Ουκρανία και το Περού.

Το 2024, οι περισσότερες από τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν για την υποστήριξη των ευάλωτων αιτούντων επικεντρώθηκαν στους ανηλίκους, ιδίως στους ασυνόδετους ανηλίκους, με τη λήψη μέτρων για την εξασφάλιση κατάλληλης στέγασης, φροντίδας και περίθαλψης, καθώς και με πρωτοβουλίες για τη βελτίωση των μεθόδων εκτίμησης της

ηλικίας σε αρκετές χώρες. Ένα ανησυχητικό φαινόμενο που συνεχίστηκε ενίοτε είναι η κράτηση παιδιών σε χώρες της ΕΕ+, όπως καταγράφηκε σε δικαστικές αποφάσεις (μεταξύ άλλων σε επίπεδο ΕΔΔΑ) και σε εκθέσεις διεθνών οργανισμών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Δόθηκε επίσης έμφαση στην προστασία των γυναικών, καθώς οι δικαστικές αρχές διαδραματίζουν ισχυρό ρόλο στη θέσπιση προτύπων και κατευθυντήριων πρακτικών (για παράδειγμα, οι αποφάσεις-ορόσημα [C-621/21](#), [C-646/21](#) και [C-608/22](#) και [C-609/22](#) του ΔΕΕ), ενώ και οι εθνικές αρχές αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες προκειμένου να ενισχύσουν τις εγγυήσεις για τα θύματα σεξουαλικής βίας και ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων.

Γράφημα 3. Οι χώρες της ΕΕ+ που έλαβαν τις περισσότερες αιτήσεις από αυτοδηλωμένους ασυνόδευτους ανηλίκους το 2024 σε σύγκριση με το 2023 και το ποσοστό των αιτήσεων που κατατέθηκαν ανά κύρια ιθαγένεια των ασυνόδευτων ανηλίκων, 2024

Σημείωση: Δεν υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τις αιτήσεις ασυνόδευτων ανηλίκων για τη Γαλλία και την Τσεχία, ενώ υπήρχαν εν μέρει διαθέσιμα για την Ελβετία.

Πηγή: Δεδομένα του ΣΕΠΕ του ΕΥΑΑ από την 3η Φεβρουαρίου 2025

Τελικές παρατηρήσεις

Το 2024, το άσυλο παρέμεινε στο επίκεντρο πολλών δημόσιων συζητήσεων και πολιτικών στην Ευρώπη, με την υιοθέτηση του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο να αποτελεί σημαντικό ορόσημο στην εξέλιξη του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου. Παρόλο που ο αριθμός των αιτήσεων μειώθηκε κατά 11 % το 2024, οι χώρες της ΕΕ+ δέχθηκαν για δεύτερη συνεχή χρονιά πάνω από 1 εκατομμύριο αιτήσεις διεθνούς προστασίας. Επιπλέον, 4,4 εκατομμύρια εκτοπισμένοι από την Ουκρανία βρίσκονταν υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας στην Ευρώπη, με αποτέλεσμα να ασκούνται συνεχείς πιέσεις στα εθνικά συστήματα ασύλου και υποδοχής.

Οι βασικές προσπάθειες των εθνικών αρχών επικεντρώθηκαν στον εξορθολογισμό των διαδικασιών ασύλου ώστε να καταστεί αποτελεσματικότερη η διεκπεραίωση των αιτήσεων, καθώς και στη θέσπιση στρατηγικών αλλαγών στα εθνικά συστήματα υποδοχής με σκοπό τη βέλτιστη δυνατή χρήση των πόρων. Παρά τις προσπάθειες αυτές, συνέχισαν να εμφανίζονται περιπτώσεις καθυστερημένης πρόσβασης στη διαδικασία, συνωστισμού, αυξημένων κινδύνων για την ασφάλεια και μη βέλτιστης πρόσβασης στις υπηρεσίες. Παράλληλα, οι χώρες της ΕΕ+ διέθεσαν σημαντικούς πόρους για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων που απαιτούνται από το σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο.

Η συνεχιζόμενη εισροή αιτούντων πυροδότησε περαιτέρω συζητήσεις σχετικά με την αποτελεσματική διαχείριση της παράτυπης μετανάστευσης, διασφαλίζοντας παράλληλα την πρόσβαση στην προστασία για όσους έχουν ανάγκη. Τα τελευταία χρόνια, οι συζητήσεις και οι πολιτικές για το άσυλο φαίνεται να καθίστανται πιο περιοριστικές μεταξύ των φορέων χάραξης πολιτικής, μεταξύ άλλων λόγω της πολιτικής πίεσης που ασκείται από τα εκλογικά σώματα σε εθνικό επίπεδο. Ο ζήλος για αύξηση της αποτελεσματικότητας των συνοριακών ελέγχων, συμπεριλαμβανομένων των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, έχει κατά καιρούς οδηγήσει σε πρακτικές που παρεμποδίζουν την αποτελεσματική πρόσβαση στην προστασία, αφενός, και την ομαλή λειτουργία του συστήματος Σένγκεν, αφετέρου. Οι προσπάθειες μείωσης του κόστους και βελτιστοποίησης της χρήσης των ανθρώπινων και οικονομικών πόρων είχαν κατά καιρούς ως αποτέλεσμα την επιδείνωση των συνθηκών υποδοχής και τη μείωση των παροχών ή της πρόσβασης σε υπηρεσίες για τους αιτούντες που βρίσκονται σε δομές υποδοχής.

Τα δικαστικά όργανα, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, έχουν εξετάσει εξονυχιστικά αυτές τις πολιτικές, γεγονός που αποδεικνύει ότι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της αποτελεσματικής λειτουργίας των συστημάτων ασύλου, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ερμηνεία του κεκτημένου της ΕΕ στον τομέα του ασύλου και κατευθύνουν την εφαρμογή του στην πράξη. Καθώς εξελίσσεται η πρακτική εφαρμογή του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο, είναι σημαντικό οι δικαστικές αρχές να επενδύσουν στην κατάρτιση και την επαγγελματική εξέλιξη του ανθρώπινου δυναμικού, με σκοπό την περαιτέρω ανάπτυξη της εμπειρογνώσεως των δικαστών σε θέματα που αφορούν ειδικά το άσυλο και τη μετανάστευση.

Είναι αναμφισβήτητο το γεγονός ότι οι ευρωπαϊκές χώρες έχουν διαθέσει σημαντικούς πόρους για την παροχή προστασίας σε άτομα που έχουν ανάγκη. Για να εκτιμηθούν αυτές οι προσπάθειες στην πλήρη τους διάσταση, εκτός από το γεγονός ότι παρέλαβαν πάνω του 1 εκατομμύριο αιτήσεις διεθνούς προστασίας το 2024, οι χώρες της ΕΕ+ εξέδωσαν περίπου 746 000 αποφάσεις για τη χορήγηση προσωρινής προστασίας σε άτομα που προσπαθούν να

ξεφύγουν από τον πόλεμο στην Ουκρανία. Το μέλλον της Ουκρανίας είναι εξαιρετικά απρόβλεπτο, με βασική παράμετρο τον προσανατολισμό της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ στην περιοχή. Οι ανάγκες προστασίας θα συνεχίσουν να υφίστανται, ιδίως όσον αφορά την ένταξη των εκτοπισμένων από την Ουκρανία. Οι ευρωπαϊκές χώρες έχουν επανειλημμένα εκφράσει τη δέσμευσή τους να συνεχίσουν να καλύπτουν τις ανάγκες των εκτοπισμένων Ουκρανών, υποστηρίζοντας παράλληλα την ανοικοδόμηση της Ουκρανίας. Ταυτόχρονα, ο πληθυσμός αυτός δεν είναι διαθέσιμος στην ουκρανική αγορά εργασίας και για την πιθανή ανοικοδόμηση της χώρας.

Το σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο, το οποίο εγκρίθηκε το 2024, αντανakλά έναν συμβιβασμό μεταξύ χωρών που βιώνουν διαφορετικές εμπειρίες μεταναστευτικής πίεσης και, κατά συνέπεια, έχουν διαφορετικές ανάγκες. Ως εκ τούτου, κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του, στην πράξη θα δοκιμαστεί η ικανότητα ανταπόκρισής του στις διάφορες ανάγκες, προκειμένου να μη θεωρηθεί ούτε υπερβολικά αυστηρό και όχι αρκετά προσανατολισμένο στην προστασία ούτε υπερβολικά χαλαρό και μη σχεδιασμένο για την ουσιαστική αντιμετώπιση της παράτυπης μετανάστευσης. Παρ' όλα αυτά, δεν θα πρέπει να υποτιμάται η πολιτική σημασία του συμφώνου. Αντικατοπτρίζει την κοινή προσπάθεια που καταβάλλουν οι ευρωπαϊκές χώρες για να προσδιορίσουν και να ενστερνιστούν ένα κοινό πλαίσιο, το οποίο θα βασίζεται σε κοινές αξίες και θα έχει έναν κοινό σκοπό: να παραμείνουμε πιστοί στις θεμελιώδεις αρχές της ΕΕ δημιουργώντας ένα πλαίσιο που θα προσφέρει τα εργαλεία για την προστασία όσων έχουν ανάγκη και την αξιοπρεπή επιστροφή όσων δεν χρήζουν προστασίας. Για να επιτευχθεί αυτό το σημαντικό άλμα στην εξέλιξη του ΚΕΣΑ, η φιλοσοφία συνεργασίας που έχει οικοδομήσει η ΕΕ σε βάθος δεκαετιών υπήρξε καταλυτική. Ωστόσο, ενώ μπορεί να είναι κάτι που χαρακτηρίζει την Ένωση, δεν θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη.

Η πρακτική αξία και η λειτουργικότητα του συμφώνου θα αναδειχθούν πλήρως τα επόμενα έτη. Δεδομένου ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ προετοιμάζονται για την υλοποίησή του, θα πρέπει να επισημανθεί ότι, ανεξάρτητα από το πόσο προηγμένο ή ολοκληρωμένο είναι ένα πλαίσιο, το πιο ουσιώδες ερώτημα αφορά την πρακτική και αποτελεσματική χρήση του. Το σύμφωνο πρέπει επίσης να αποδεικνύει στην πράξη ότι βοηθά τα κράτη μέλη να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις πιεστικές προκλήσεις σε εθνικό επίπεδο. Αντιπροσωπεύει μια πραγματική ευκαιρία να αποτελέσει καταλυτικό παράγοντα για τη σύγκλιση των πολιτικών και των πρακτικών των χωρών της ΕΕ στον τομέα του ασύλου. Οι εθνικές αρχές θα χρειαστεί να καταβάλουν εντατικές προσπάθειες, ενώ παράλληλα θα χρειαστεί υποστήριξη και καθοδήγηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τους οργανισμούς της ΕΕ. Δεν πρόκειται μόνο για θέμα υλικών και διοικητικών πόρων. Η ύπαρξη εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού είναι παράγοντας ουσιαστικής σημασίας και για την επιτυχή λειτουργία του ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου. Συνεπώς, είναι επιτακτική ανάγκη να συνεχιστούν οι επενδύσεις στην ανταλλαγή εμπειρογνωσίας, στην κατάρτιση και την επαγγελματική εξέλιξη, καθώς και στην αποτελεσματική και σαφή ερμηνεία των πρακτικών διατάξεων του συμφώνου με σκοπό την καθοδήγηση της εφαρμογής του. Ενώ οι κύριοι παράγοντες που κατευθύνουν την εφαρμογή του συμφώνου είναι τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα εθνικά θεσμικά όργανα, εξίσου σημαντική είναι και η στενή συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών, τις οργανώσεις βάσης και τις τοπικές αρχές, ώστε να διασφαλιστεί ότι όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση. Εκτός από τις βασικές πηγές επιχειρησιακής πείρας και εμπειρογνωσίας στον τομέα του ασύλου, οι εν λόγω φορείς σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο μπορούν να παρέχουν εμπεριστατωμένες απόψεις σχετικά με τον αντίκτυπο του συμφώνου στην πράξη και να προσφέρουν τεκμηριωμένες προτάσεις για την αντιμετώπιση πρακτικών προκλήσεων, όπως η εξέταση του θέματος των εγγυήσεων για τους αιτούντες με ειδικές ανάγκες.

Εντός των επόμενων ετών, οι χώρες της ΕΕ+ θα χρειαστεί να καταβάλουν τη μέγιστη δυνατή προσπάθεια για να θεσπίσουν τις ρυθμίσεις που απαιτούνται για την εφαρμογή του συμφώνου, και παράλληλα να δέχονται σταθερά υψηλό αριθμό εισερχόμενων αιτήσεων προστασίας και να εφαρμόζουν δύο παράλληλα συστήματα, τα οποία θα επεξεργάζονται παλιές και νέες αιτήσεις βάσει διαφορετικών κανόνων. Ο ΕΥΑΑ, ως το κέντρο εμπειρογνωσίας της ΕΕ στον τομέα του ασύλου, θα συνεχίσει να παρέχει τεχνική, επιχειρησιακή και εκπαιδευτική υποστήριξη στις χώρες της ΕΕ+, καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της μεταβατικής περιόδου, αλλά και μετά τη λήξη της. Το ειδικό πρόγραμμα του Οργανισμού για το σύμφωνο έχει συμβάλει σημαντικά με τον σχεδιασμό και την παροχή ποιοτικών εργαλείων και υπηρεσιών που βοηθούν στην εφαρμογή του συμφώνου. Ο Οργανισμός θα παρακολουθεί την επιχειρησιακή και τεχνική εφαρμογή του κεκτημένου της ΕΕ για το άσυλο και θα συνεργάζεται με τις χώρες της ΕΕ+ για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση πιθανών ελλείψεων στη λειτουργία των συστημάτων ασύλου και υποδοχής τους, ενώ οι πρώτες πιλοτικές δραστηριότητες είναι προγραμματισμένες για το 2025. Σε μια συλλογική προσπάθεια αντιμετώπισης των μεταναστευτικών πιέσεων στην Ευρώπη μέσω μιας εποικοδομητικής προσέγγισης που θα έχει ως γνώμονα την παροχή προστασίας, αναπόσπαστο ρόλο θα διαδραματίσει ο ΕΥΑΑ με τα κατάλληλα εφόδια.

Έκθεση για το άσυλο 2025: Συνοπτική παρουσίαση

Ως κατ' εξοχήν πηγή πληροφόρησης σχετικά με τη διεθνή προστασία στην Ευρώπη, η Έκθεση για το άσυλο 2025 παρέχει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση των κυριότερων εξελίξεων στον τομέα του ασύλου το 2024. Η σύνοψη αποτελεί συνοπτική έκδοση της κύριας έκθεσης.

Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA) συγκεντρώνει πληροφορίες για όλες τις πτυχές του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου. Για τον σκοπό αυτόν, η έκθεση περιγράφει τις κύριες τάσεις στις πολιτικές, τις πρακτικές και τη νομοθεσία όσον αφορά τη διεθνή προστασία και παρουσιάζει βασικούς δείκτες για το έτος αναφοράς 2024. Περιλαμβάνονται παραδείγματα της νομολογίας με σκοπό την ερμηνεία ευρωπαϊκών και εθνικών νόμων στο πλαίσιο του κεκτημένου της ΕΕ για το άσυλο.

Η Έκθεση για το άσυλο 2025 βασίζεται σε πληροφορίες από ένα ευρύ φάσμα πηγών — όπως στοιχεία και απόψεις από εθνικές αρχές, θεσμικά όργανα της ΕΕ, διεθνείς οργανισμούς, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και την ακαδημαϊκή κοινότητα— ώστε να συμπεριλάβει ποικίλες οπτικές. Η έκθεση, που καλύπτει την περίοδο από 1η Ιανουαρίου έως 31 Δεκεμβρίου 2024, αποτελεί έγγραφο αναφοράς για τις τελευταίες εξελίξεις στη διεθνή προστασία στην Ευρώπη.